

PRIVREDNA/GOSPODARSKA
KOMORA FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE

Broj 72 * Godina IX * septembar/rujan 2008.

GLASNIK

VANJSKOTRGOVINSKI DEFICIT BiH

**Do kraja godine
9,5 milijardi KM!?**

SARADNJA PRIVREDNIH KOMORA
CRNE GORE I FBiH

**Potpisan Protokol
o korištenju
sredstava IPA
fondova EU**

GLASNIK

Privredna/Gospodarska komora
Federacije Bosne i Hercegovine

List izlazi mjesečno
Godina IX
Broj 72
Septembar/rujan
2008.

GLASNIK uređuje
Redakcijski kolegij:
Željana Bevanda, glavni urednik,
Mira Idrizović,
odgovorni urednik,
članovi:
Šemsa Alimanović,
Ljubo Dadić, Fahrudin Đikić,
Juso Škaljić i Meliha Velić,
sekretar Redakcije.

DTP: "Privredna štampa"

Adresa:

Privredna/Gospodarska
komora FBiH
- za Glasnik -
71000 Sarajevo
Branislava Đurđeva 10/IV
Kontakt osoba: Meliha Velić
Telefon: 033/267-690
E-mail: m.velic@kfbih.com

Telefoni:

033/663-370 (centrala)
033/217-782
Faks: 033/217-783
www.kfbih.com

Izdavač:

"Privredna štampa" d.o.o.
Sarajevo

Općinski sud
Sarajevo
UF/1-2219/05,
RB 1-3018
Identifikacioni broj
4200088140005
Identifikacioni broj PDV
200088140005

Štampa: "ARKA PRESS" d.o.o.
Sarajevo, Hamdije Čemerlića 43

Saradnja privrednih komora Crne Gore i FBiH

Potpisan Protokol o zajedničkom korišćenju novca EU

Potpisivanje Protokola o zajedničkoj aplikaciji i korišćenju novca IPA fonda Evropske unije (komponenta dva - prekogranična regionalna saradnja) sa Privrednom komorom Crne Gore inicirala je P/GKFBiH. Cilj Protokola jeste intenziviranje priprema za korišćenje sredstava IPA programa prekogranične saradnje koji se odnosi na zemlje zapadnog Balkana - Hrvatsku, Srbiju, BiH, Crnu Goru i Albaniju.

Riječ je o podršci uspostavljanja poslovne saradnje i definisanja koncepcije i strategije da se najracionalnije i najbrže pomogne privredi.

Privredna komora Crne Gore je prihvatila inicijativu P/GKFBiH, te je početkom septembra, u Podgorici, potpisan Protokol o zajedničkoj aplikaciji i korišćenju pretpristupnih fondova - IPA. Protokol su potpisali Velimir Mijušković, predsjednik Privredne komore Crne Gore, Avdo Rapa, potpredsjednik P/GKFBiH, i Šaćir Šošević, direktor sarajevskog Regionalnog centra za strateško planiranje i investicije Geoprojekt.

- Protokol će omogućiti da se brzo aplicira za konkretne projekte koji su vezani za međugraničnu saradnju - kazao je predsjednik Mijušković.

U projekat je uključeno 12 opština iz Crne Gore i 53 iz BiH. Maksimalna pomoć za pojedinačni projekat je 300.000 eura.

Ova saradnja će obezbijediti uslove za brži razvoj privrednih zona, odnosno bit će neposredni doprinos razvoju preduzetništva u pojedinim područjima proizvodnje i privlačenju stranog kapitala.

Melika VATRENJAK

Do kraja godine 9,5 milijardi KM

U prvih osam mjeseci ove godine BiH je izvezla četiri i pol, uvezla 10,8 milijardi KM, što predstavlja vanjskotrgovinski deficit u iznosu od 6,3 milijarde KM, kazao je Jago Lasić, predsjednik P/GKFBiH.

Po njegovim riječima, ukoliko se nastave takva kretanja, deficit bi do kraja godine mogao dosegnuti iznos od 9,5 milijardi KM što bi bilo povećanje za dvije milijarde KM u odnosu na prošlu godinu.

U strukturi izvoza za osam mjeseci ove godine dominiraju aluminij i željezo s 990 miliona KM, odnosno 21 posto od ukupnog izvoza. U uvozu prevladavaju nafta i naftni derivati, te ugljen za koks s 1,3 milijarde KM, odnosno 12 posto od ukupnog uvoza, kazao je Lasić.

Inflacija je u srpnju dosegla 9,9 posto, najvišu stopu od 1998.

godine. Na porast inflacije najviše je utjecala cijena hrane.

Cijene hrane i bezalkoholnih pića u srpnju u odnosu na isti mjesec prošle godine povećane su za 15,8 posto, alkoholnih pića i duhana za 1,3 posto, stanovanja za 9,9 posto,

namještaja za 2,4 posto, zdravstva za 0,1 posto, prijevoza za 19 posto, rekreacije i kulture za 4,9 posto, obrazovanja 3,8 posto, restorana i hotela za 8,2 posto, dok su ostala dobra i usluge koje ulaze u potrošačku korpu poskupjele za 3,3 posto.

Predsjednik Lasić je istaknuo da je stanje u poljoprivredi katastrofično, jer na marku izvoza dolazi 6,93 KM uvoza.

Komora je već uputila svim nadležnim institucijama obavijest o negativnom kretanju deficita, na što još nije dobila odgovor.

Vladi Federacije BiH je predlagano da se detektiraju krizne točke koje su izvor inflacije, prijevoz i proizvodnja hrana, što država treba subvencionirati kako bi stopu inflacije spustila na podnošljivu stopu.

BiH u zemlje EU može legalno izvoziti samo vino i žestoka pića.

Zakonska rješenja

Prevaziđen postojeći Zakon o privrednim komorama

Postojeći Zakon o privrednim komorama u Federaciji BiH je prevaziđen u smislu boljeg organiziranja komora pri zastupanju interesa privrednih subjekata kod nadležnih organa vlasti, izjavio je Avdo Rapa, potpredsjednik Privredne komore FBiH.

Prema njegovim riječima, Vlada FBiH je svojim godišnjim programom rada utvrdila donošenje novog zakona o komorama, koji se priprema u Ministarstvu energije, rudarstva i industrije.

To zakonsko rješenje još nije sačinjeno, prema dogovoru u Ministarstvu, tokom septembra trebalo bi ga utvrditi u radnom tekstu za Vladu.

Izmjene su predviđene u okviru postojećeg zakona.

- Novi zakon bi trebao učvrstiti odnose s organima vlasti i stručnim službama u vladama BiH i FBiH radi osiguranja poslovnog ambijenta za privredne subjekte, bolju promociju izvoza, adekvatniju pomoć na projektima koji se finansiraju iz budžeta i izvan BiH, bolju zaštitu domaće proizvodnje uz osiguranje kvalitetnih proizvoda i usluga i smanjenje debalansa u vanjskotrgovinskoj razmjeni - kazao je Rapa.

Zagovara se članstvo privrednih subjekata u komorama, činom upisa u sudski registar. Tako bi komore bile legitimni zastupnik privrede u ci-

jelosti, što je praksa u većini zemalja Evropske unije s kojima BiH i FBiH imaju najveću vanjskotrgovinsku razmjenu, kao i u zemljama okruženja s kojima je, također, velika vanjskotrgovinska razmjena i tradicionalno uspostavljeni poslovni odnosi.

- Boljom internom organizacijom uspostavio bi se adekvatan komorski sistem, sa jasno utvrđenim nadležnostima po teritorijalnom principu - zaključio je Rapa.

Dokle možemo stići ovim tempom?

Izvoz BiH je bio 3.349 milijuna KM, uvoz 7.977 milijuna KM, pokrivenost uvoza izvozom 42% i deficit vanjske robne trgovine - 4,628 milijuna KM

o vanjskotrgovinskoj politici BiH i poduzmu mjere za poboljšanje vanjske trgovine BiH.

Kuda i dokle možemo stići ovakvim putem? Dio je dopisa ocjene kretanja vanjske trgovine za šest mjeseci koji je Jago Lasić, predsjednik P/GKFBiH, uputio nadležnim strukturama FBiH i BiH. Predložio je da se o ovome drži tematska sjednica i preduzmu odgovarajuće mjere.

Izvoz BiH za prvih šest mjeseci ove godine bio je 3.349 milijuna KM, uvoz 7.977 milijuna KM, pokrivenost uvoza izvozom 42% i deficit vanjske robne trgovine - 4,628 milijuna KM.

Ako uporedimo sa istim razdobljem 2007. godine, kada je izvoz bio 2.916 milijuna KM, uvoz 6.301 milijun KM, deficit - 3.385 milijuna KM i pokrivenost uvoza izvozom 46,3%, moramo zaključiti da su rezultati vanjske trgovine u ovoj godini lošiji.

Kretanje vanjske trgovine u 2006., 2007. i 2008. godini za prvo polugodište u milijunima KM bilo je sljedeće:

Može se zaključiti da izvoz ima rast od 14,85%, uvoz od 26,6%,

U strukturi izvoza dominiraju lohn poslovi (unutrašnja obrada) za 55%, glinica, aluminij i željezo sa 17,5% i ostale robe za 27,5%.

Pažnju treba posvetiti analizi položaja bh. gospodarstva poslije stupanja u CEFTA i potpisivanja privremenog Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Osnovno je pitanje:

Da li će carinska liberalizacija uvoza poslužiti za proizvodnju za izvoz ili supstituciju uvoza ili za povećani uvoz roba za široku potrošnju kroz povećanje konkurentnosti uvoznih roba?

Cijenimo da će, prema sadašnjim kretanjima, ovogodišnji izvoz biti oko 7.000 milijuna KM, uvoz oko 16.500 milijuna KM i deficit cca 9.500 milijuna KM.

Ako znamo da je kumulativni izvoz od 2000. do 2007. godine bio 26,15 milijardi KM, uvoz 74,14 milijardi KM, deficit 48 milijardi KM i tome dodamo očekivane rezultate u 2008. godini, mišljenja smo da je vrijeme za poduzimanje konkretnih mjera za postupno poboljšanje vanjskotrgovinske bilanse zemlje, navodi se u pomenutom dopisu.

Razdoblje 01 – 06 mjeseci

(u mil. KM)

Red. broj	Godina/ Naziv	2006.	2007.	2007/2006.	2008.	2008/2007.
1.	Izvoz	2.447	2916	119.17	3.349	114.85
2.	Uvoz	4.965	6301	126.91	7.977	126.80
1 – 2	Saldo	-2.518	-3.385	134.43	-4.628	136.72
pokriv.	%	49,3	46,3	93,81	42,0	90,71

deficit od 36,72% i da pokrivenost uvoza izvozom opada za 9,29%. Rast izvoza može se ocijeniti pozitivnim, ali rast uvoza smatramo pogibeljnim za gospodarstvo BiH.

Ukoliko se hoće postići vanjskotrgovinski balans, potrebno je da izvoz raste po prosječnoj stopi od 15% godišnje, uvoz po stopi od 2% godišnje, da bi u narednih deset godina došlo do ravnoteže u vanjskoj trgovini.

Zabrinjava rast uvoza u agroindustrijskom sektoru koji je dostigao 1.350 milijuna KM ili 17% ukupnog uvoza BiH i da je deficit dostigao 1.200 milijuna KM, tj. 26% ukupnog deficita BiH.

Pozivamo nadležne institucije, prije svih nadležna ministarstva na državnoj razini (Financije i MVTEO), zatim parlamentarne domove BiH da održe tematsku sjednicu parlamenta

Zaštita imovine poduzeća na teritoriji bivše države

Od Agencije za consulting & management iz Republike Srbije u mostarski ured P/GKFBiH stigla je obavijest da je Agencija na osnovu punomoći više tvrtki sa prostora bivše države pokrenula Inicijativu za pokretanje postupka ocjene ustavnosti i zakonitosti Uredbe Vlade R Srbije o izmjenama i dopunama Uredbe o zaštiti imovine dijelova poduzeća čije je sjedište u republikama bivše države

Postupak je pokrenut jer je Uredba u suprotnosti sa Ustavom Republike Srbije, Zakonom o Vladi, Zakonom o obligacionim odnosima, Zakonom o državnom premjeru i katastru i upisima prava nepokretnosti, te Sporazuma o pitanjima sukcesije bivših republika SFRJ, iz sljedećih razloga:

Člankom 16. Ustava Srbije je propisano da su potvrđeni međunarodni ugovori sastavni dio pravnog poretka R Srbije i neposredno se primjenjuju.

Člankom 194. stavak 5. je definirano da zakoni i drugi opći akti u R Srbiji ne smiju biti u suprotnosti sa potvrđenim međunarodnim ugovorima i općeprihvaćenim pravilima međunarodnog prava. R Srbija je pravni sukcesor SFRJ i kao takva preuzela je pravo na poštivanje i primjenu svih potpisanih međunarodnih ugovora, pa tako i Sporazum o pitanjima sukcesije između bivših republika.

Člankom 2. priloga ovog Sporazuma predviđeno je da će prava na nepokretnu i pokretnu imovinu koja se nalazi na teritoriji države sukcesora na koju su građani ili druge pravne osobe imali pravo 31. 12. 1990. biti priznata, zaštićena i vraćena u pređašnje stanje te države.

Prema točki 2. stavku 1. istog članka svaki namjeran prijenos prava na pokretnu i nepokretnu imovinu izvršen poslije ovog datuma biće ništav dok se stavkom 2. istog članka država sukcesor, dakle, R Srbija obvezala da će osigurati izvršenje preuzetih obveza.

Umjesto osiguranja realizacije obveza preuzetih međunarodnim

ugovorom, Vlada RS je donijela osporenu uredbu koja je u direktnoj suprotnosti sa istim međunarodnim ugovorom i općeprihvaćenim pravilima međunarodnog prava koja se odnosi na pitanje zaštite vlasništva i vlasničkih prava.

U članku 2a. osporene Uredbe Vlada R Srbije je propisala "na društvenoj imovini poslovne jedinice koja je organizirana kao društveno poduzeće ili koja je pripojena drugom društvenom poduzeću nadležni organ će po službenoj dužnosti izvršiti upis prava korištenja i raspolaganja u zemljišnoj, odnosno drugoj javnoj knjizi o evidenciji nepokret-

nosti i pravima nad njima u korist tog poduzeća".

Prema Zakonu o državnom premjeru i katastru i upisima prava na nepokretnosti u katastar se upisuju podaci utvrđeni u skladu sa zakonom.

Člankom 14. ovog zakona definirana su i prava sudova i drugih državnih organa da donose odgovarajuće odluke, ali su obvezni to činiti sa svim konkretnim i označenim podacima koji su propisani za katastar nepokretnosti, što sa osporenim uredbom nije slučaj.

Zakonom o obligacionim odnosima u članku 210. regulirano je da svako eventualno postupanje po odredbama osporene uredbe predstavlja »sticanje bez osnova« što znači da bi u krajnjem slučaju Srbija bila odgovorna i imala obvezu naknade štete.

U inicijativi je predloženo da Ustavni sud R Srbije donese rješenje o obustavi izvršenja pomenutog pravnog akta. Prije toga da donese privremenu mjeru njene obustave od izvršenja do konačne odluke tog suda, jer bi u, suprotnom, primjenom ove Uredbe neizostavno nastupile neotklonjive štetne posljedice.

web: ww.onore.biz

Pripremila: **Željana BEVANDA**

Građevinarstvo

Inicijativa za formiranje konzorcija za izvođenje radova u Libiji

Na osnovu inicijative koja je potekla iz Kabineta Harisa Silajdžića, predsjednika Predsjedništva BiH, i razgovora obavljenih u Libiji na državnom nivou, u Privrednoj/Gospodarskoj komori Federacije Bosne i Hercegovine je, krajem avgusta, održan radni sastanak sa ciljem formiranja konzorcija firmi iz BiH za izvođenje radova u Libiji, u oblasti građevinarstva (niskogradnja i visokogradnja).

Predstavnici devet nominiranih kompanija podržali su osnivanje konzorcija, pod određenim uslovima.

Jedan od njih je adekvatna podrška organa vlasti u BiH i FBiH, jer je ovo tržište specifično u smislu odabira izvođača radova, atraktivno je za izvođače iz inozemstva gdje određene zemlje imaju tradicionalno privilegovan status, iskustvo i sl.

Iznesena su iskustva firmi koje su tamo prisutne niz godina, uz preporuku da se na ovo tržište nastupi organizovano, uz obavezne kontakte nadležnih organa vlasti u Libiji, kako bi poslovi bili izvjesni i realni, uz adekvatnu cijenu.

Zaključeno je da se još jednom razgovora sa državnim vrhom BiH, čija je podrška neophodna, nakon čega će se pristupiti organiziranju konzorcija.

Nominirane kompanije su: Hidrogradnja Sarajevo, GP Put Sarajevo, ŽGP Sarajevo, Širbegović Gračanica, Integral Inženjering Banja Luka, Hering Široki Brijeg, Euro Asfalt Sarajevo, Asfaltgradnja Visoko i projektantska kuća Divel Sarajevo.

Melika VATRENJAK

Doprinos primjeni Zakona o zaštiti životne sredine

Završna konferencija projekta „Jačanje kapaciteta za implementaciju integralne prevencije i kontrole zagađivanja u BiH“ održana je krajem augusta * Projekt je trajao 30 mjeseci, od marta 2006. do augusta 2008. godine

Projekt je financirala Europska komisija kroz program LIFE za treće zemlje za 2005. godinu. Sufinancijeri su bili Federalno ministarstvo okoliša i turizma, te Institut za hidrotehniku u Sarajevu i grčka firma Exergia, koji su ga i implementirali.

- Industrijska postrojenja u BiH, kao i ostalim zemljama u tranziciji, suočavaju se sa brojnim izazovima i promjenama na putu ka tržišnoj ekonomiji. U području reguliranja odnosa industrijskih aktivnosti i okoliša, pred njih je postavljen ozbiljan zadatak pribavljanja okolinske / ekološke dozvole, zasnovane na konceptu Direktive EU o integralnoj prevenciji i kontroli zagađivanja (IPPC Direktiva)... Uzevši u obzir trenutni ekonomski razvoj zemlje, kao i njen ekonomski potencijal, prehrambena industrija se može smatrati najznačajnijim zagađivačem, te je time i

prioritetno uvažena u izradi referentnih dokumenata - kazao je Tarik Kupusović, direktor Projekta.

Učesnici su istaknuli da je projekt pružio doprinos cjelovitoj implementaciji Zakona o zaštiti životne sredine, te tehnološkom i okolišnom približavanju šest sektora prehrambene industrije u BiH praksama u EU.

Naglašeno je da projekt predstavlja temelj za realizaciju narednih aktivnosti u implementaciji IPPC Direktive u Bosni i Hercegovini, odnosno skoroj izradi tehničkih uputa o najboljim raspoloživim tehnikama za preostale industrijske sektore, osim prehrambenog, te izdavanja okolinskih / ekoloških dozvola.

Sa aspekta utjecaja na okoliš / životnu sredinu i trenutnog obima industrijskih aktivnosti od značaja je što skorija izrada tehničkih uputa o najboljim raspoloživim tehnikama za

metalsku, energetska i ekstraktivnu industriju.

IPPC-BiH projekt se sastojao od niz specifičnih aktivnosti usmjerenih na jačanje kapaciteta administrativnih struktura iz oblasti okoliša / životne sredine, neophodnih za efikasnu implementaciju okolinske regulative o integralnoj prevenciji i kontroli zagađivanja.

Među najznačajnijim aktivnostima bile su izrada Registra zagađivača, odnosno softverske baze podataka za Registar, te izrada sedam tehničkih uputa o najboljim raspoloživim tehnikama za sektore: uzgoja i preradu ribe, klanja krupne stoke, prerade mesa, voća i povrća, proizvodnje i prerade mlijeka, te proizvodnje piva.

Dodijeljene su i zahvalnice industrijama učesnicama u projektu, nadležnim entitetskim ministarstvima za okoliš / životnu sredinu, vodoprivredu i prehrambenu industriju, te predstavnicima Vanjskotrgovinske komore BiH, kao i privrednih komora FBiH i RS.

Nafija ŠEHIĆ - MUŠIĆ

Uzgoj pšenice

Smanjen interes proizvođača

Proizvođači sjemenske pšenice sve više gube interes za ovu proizvodnju, jer su, pored nelojalne konkurencije sa uvoznim sjemenom, proizvođači suočeni i sa nedostatkom vlastitih sredstava za nabavku sve skupljih repromaterijala. Sami vrše doradu, pakovanje i plasman sjemena. Mlinsko-pekarska industrija nije spremna kreditirati jesenu sjetvu pšenice zbog nedostatka sredstava i nesigurnosti otkupa.

Proizvodnju ozime sjemenske pšenice u 1997/1998. godini vršilo je 11 registriranih proizvođača na površini od 388,6 hektara i proizvedeno je 1.781,6 tona, dok su u 2007/2008. proizvodnju organizirala, svega, tri proizvođača na površini od 161 hektar i proizvedeno je 750 tona.

Domaća proizvodnja sjemenske pšenice zadovoljava svega oko deset posto potrebnih količina u ovogodišnjoj sjetvi i, prema mišljenju stručnjaka, dobrog je kvaliteta i trebala bi imati prioritet u ovogodišnjoj sjetvi merkantilne pšenice.

Prema mišljenju proizvođača sjemenske pšenice, neophodno je uvesti rigoroznu kontrolu svih uvoznih sjemena i sadnog materijala, u ovogodišnjoj sjetvi prioritet dati domaćoj proizvodnji, razmotriti mogućnost da se ugovorena proizvod-

nja hljebnih žita stimulise po jedinici površine, stimulisati proizvodnju sjemena, usloviti za kvalitet i zdravstveno stanje (po Pravilniku), a ne poticati na osnovu ostvarenih prinosa.

Mirsada MEŠANOVIĆ

Razvojna banka FBiH

Kreditna linija za razvoj poljoprivrede

U organizaciji Privredne komore Kantona Sarajevo, u saradnji sa Privrednom /Gospodarskom komorom FBiH, Federalnim ministarstvom poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i Razvojnog bankom FBiH, privrednicima je predstavljena kreditna linija za razvoj poljoprivrede u FBiH, kao i druge kreditne linije Razvojne banke FBiH, te Zakon o Razvojnoj banci FBiH.

Ova kreditna linija ima za cilj pružiti finansijsku podršku za razvoj, modernizaciju i ekspanziju poljoprivredne proizvodnje i izgradnju kapaciteta u prehrambenoj industriji, te osigurati povoljne izvore finansiranja, što je jedan od osnovnih uslova za ekonomski razvoj, razvoj poljoprivrede, regija i zemlje u cjelini.

Prema riječima Gojka Ivankovića, dopredsjednika Uprave Razvojne banke FBiH, struktura finansiranja investicionih projekata je takva da 25 odsto sredstava osigurava vlasnik projekta, 25 odsto grant sredstava osigurava Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, dok 50 odsto kreditnih sredstava osigurava Razvojna banka FBiH.

- Svi koji žele aplicirati za ovu kreditnu liniju imaju rok do 30. septembra, kako bi Razvojna banka mogla do kraja godine obraditi projekte sa bankarskog aspekta - pojasnio je Ivanković.

Istakao je da će za ove namjene Ministarstvo osigurati osam, a Razvojna banka 16 miliona KM.

Kamatna stopa za navedena kreditna sredstva je četiri odsto na godišnjem nivou. Korisnik sredstava za investicijsku podršku ima pravo subvencioniranja kamata na investicijski kredit u iznosu od dva odsto na godišnjem nivou.

Zahtjev za subvencioniranje kamata podnosi se Ministarstvu, u skladu sa uputstvom za ostvarivanje novčanih potpora u poljoprivrednoj proizvodnji.

Prema riječima Vjekoslava Selaka, savjetnika ministra poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH i profesora na Poljoprivrednom fakultetu u Sarajevu, rok otplate zavisi od namjene kreditnih sredstava. Može iznositi maksimalno deset godina, uključujući grace period, koji može biti do 36 mjeseci.

Naveo je da je najveći iznos pojedinačnih kredita 500.000 KM.

Ovim sredstvima kreditiraće se projekti iz oblasti stočarstva, ratarstva, ali i izrada kapaciteta u prehrambenoj industriji, kao što su hladnjače i slično.

Korisnici kredita su pravna i fizička lica registrirana za obavljanje poljoprivredne proizvodnje u FBiH.

BiH ima najjeftiniji gas i struju

U grupi smo zemalja u kojima je cijena energenata, goriva, električne energije i gasa, među najnižim u Evropi, podaci su Eurostata

Građani naše zemlje su, prema tim podacima, u junu ove godine plaćali najjeftiniji gas i električnu energiju u Evropi.

Cijena električne energije za domaćinstva iznosila je 0,061 euro po kilovat-satu. Poslije nas struja je najjeftinija u Bugarskoj 0,068 eura, te Grčkoj i Latviji 0,073 eura, dok je najskuplja u Italiji 0,234 i Danskoj 0,235 eura.

U junu smo za kilovat-sat gasa plaćali 0,033 eura koliko i Litvanci. U Latviji je 0,034, u Estoniji 0,045, Bugarskoj 0,041, dok je u Švedskoj i Danskoj najskuplji - 0,152 eura. Naftni derivati, prema podacima Eurostata, najmanje koštaju Latvijce i Maltežane. U Latviji se 28. jula za litar eurosupera 95 plaćalo 1,14 eura, uključujući takse i carine, dok se u našoj zemlji izdvajalo kao i u Bugarskoj, Litvaniji i Kipru 1,16 eura. Najskuplji eurosuper 95 je u

Socijalni aspekt

Električna energija u BiH je najjeftinija zbog toga što je sami proizvodimo, ali i zbog prisutne socijalne komponente.

Kako kaže Lasić, vjerovatno će sve više poskupljivati.

Socijalni aspekt provlači se kroz cijenu gasa, budući da je BH gas sufinansirao poskupljenje ovog energenta iz svoje dobiti na početku ove godine.

- Niska cijena gasa je rezultat rada ove kompanije sa minimalnom maržom - kaže Almir Bećarević, direktor BH gasa.

Holandiji 1,61 euro i Belgiji 1,56 eura. Litar dizela najmanje košta Maltežane - 1,21 euro, dok je naša zemlja s cijenom od 1,29 eura na

osmom mjestu. Dizel je najskuplji u Velikoj Britaniji - 1,67 eura, slijede Italija i Švedska sa 1,53 eura.

Realniju sliku pruža struktura cijene, koja je različita od zemlje do zemlje. U Eurostatovoj analizi, među 28 evropskih zemalja, jedino za BiH nije navedena cijena goriva bez carina i akciza. Kada je riječ o eurosuperu 95, najjeftiniji je u Bugarskoj i Austriji, po 0,61 euro, a najskuplji u Holandiji 0,75 i Italiji i Grčkoj 0,71 euro. Dizel je najjeftiniji u Bugarskoj - 0,75 eura za litar, dok je ponovo najskuplji u Holandiji - 0,88 eura i Grčkoj 0,86 eura.

Prema riječima Jage Lasića, predsjednika Privredne komore FBiH, zahvatanja države (akcize, carine, cestarine) iznose 46 posto, dok rafinerijska cijena i prevoz do granice učestvuju u cijeni goriva sa 54 posto.

- Imamo veliko učešće države, među najvećim u Evropi, velike maloprodajne i veleprodajne marže, te dvostruko oporezivanje koje poskupljuje litar goriva za deset feninga - kaže Lasić.

UŠIT

Prva šumarijada održana u Sanskom Mostu

U organizaciji Udruženja šumarskih inženjera i tehničara FBiH održana je prva šumarijada FBiH u Sanskom Mostu 29. i 30. avgusta.

Inicijativa je potekla od direktora šumsko-privrednih društava, koji su ujedno i članovi organizacionog odbora.

Prisustvovali su predstavnici svih šumsko-privrednih društava FBiH kao i predstavnici Šumarskog fakulteta Sarajevo.

Takmičenje je organizirano u sportskim i šumarskim disciplinama. Takmičari su svoje umijeće pokazali u pet šumarskih disciplina: sklapanju motorne pile, kombino-

vanom rezu, preciznom prerezivanju, kresanju grana i usmjerenom obaranju stabla.

Sportske discipline su se odvijale u bacanju kugle, trčanje 800 m i 100 m, trčanje 100 m žene, skok udalj, obaranje sa grede, vožnja mopedom, gađanje vazdušnom puškom za žene, mali nogomet, odbojka za žene i potezanje konopca.

Osim takmičarskih disciplina organizirana je i tribina na kojoj se razgovaralo o trenutnoj situaciji u šumarstvu FBiH.

Ekipni pobjednik u šumarskim disciplinama bio je ŠPD „Srednjobosanske šume“ koje će ujedni i biti domaćin sljedeće šumarijade. Drugo mjesto pripalo je šumarima ŠPD Zeničko-dobojskog kantona, treći su bili šumari ŠPD Tuzlanskog kantona.

Prva šumarijada ostat će zapamćena po dobroj organiziranosti i posjećenosti kako po broju takmičara tako i po broju gostiju i gledalaca.

Ovakva druženja su potrebna jer se, osim takmičarskog dijela, razmjenjuju iskustva iz struke i međusobno upoznaju šumari.

Šemsa ALIMANOVIĆ

Podrška ekspertnog tima

Vlada FBiH je, u septembru, organizirala konferenciju za štampu, sa ciljem da na transparentan način upozna javnost sa rezultatima rada nezavisne Komisije za reviziju investiciono-tehničke dokumentacije hidroenergetskog korištenja gornjeg toka rijeke Neretve

Komisija je imenovana kao nezavisno stručno tijelo sastavljeno od multidisciplinarnog tima stručnjaka, shodno Zaključku Vlade FBiH i Rješenja Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije.

- Projekat je zasnovan na principima održivog razvoja, i obuhvata: ekonomičnost, tehnološki aspekt, utjecaj na okoliš i društveni aspekt. Izrada je uslijedila kao rezultat potrebe za dobijanjem čiste energije iz obnovljivih izvora: hidro, sunčeva, vjetar, geotermalna, biomasa... Zbog očekivanog nedostatka energije u svijetu, i nedovoljne iskorištenosti domaćeg hidropotencijala, Komisija je zaključila da bi BiH, realizacijom ove investicije, imala korist, i gotovo ni-

kakve gubitke - kazao je Vlatko Določek, predsjednik Komisije.

Benefit BiH, realizacijom ove investicije, je: tri nove HE snage 730 MW, sa godišnjom proizvodnjom od 327,65 GWh čiste energije iz obnovljivih izvora; uz izgradnju ovih HE planira se izgradnja 25 km nove ceste i rekonstrukcija 20 km postojeće; tokom izgradnje zaposlilo bi se od 5.000 do 6.000 radnika, a 200 bi imalo trajno zaposlenje po realizaciji objekata; izgradnja

objekata otvara nove mogućnosti i zaustavlja permanentno iseljavanje.

Osim potapanja šesnaest, uglavnom, bespravno izgrađenih vikendica i jedne ruševne kuće, drugih potapanja ne bi bilo. Ne bi se potapali kulturno-istorijski spomenici i izvori pitke vode. Poremećaji do kojih će doći neće značajnije ugroziti okoliš.

- Ova investicija je i ekonomski i finansijski opravdana, tim više što je riječ o koncesiji, svi objekti će nakon 20 godina biti u vlasništvu države. Ukupna vrijednost investicije je 1,36 milijardi KM, od čega bi Intrade energija iz Sarajeva uložila 310 miliona KM u gotovini, a ostatak bi bila kreditna sredstva - riječi su Bajre Golića, člana Komisije. Predloženo je da se urade određene korekcije Studije: korekcija investicionih troškova, da Vlada preispita ranije zauzet stav o zabrani izgradnje HE i da pristupi harmonizaciji propisa iz ove oblasti, te da se sačini Studija procjene utjecaja na okoliš.

Komisija smatra opravdanom izgradnju tri hidroelektane na području Bjelimića i Glavatičeva, kao jedinstvenog sistema, te zaključuje da projekat osigurava održivi razvoj, jer zadovoljava sve neophodne aspekte.

Nafija ŠEHIĆ - MUŠIĆ

Pripreme za gradnju novih dionica auto-ceste

Sukladno idejnom projektu što ga je sačinilo Ministarstvo transporta i komunikacija BiH, Vlada FBiH je Odlukom utvrdila javni interes za izgradnju auto-ceste na trasi koridora 5c na dionici od Svilaja (sjeverna granica BiH) do Odžaka, dužine deset kilometara.

Donesena je i Odluka o utvrđivanju javnog interesa za izgradnju auto-ceste na trasi koridora 5c na sekciji Mostar Jug - Bijača, u čijem sklopu su dionice Mostar Jug - Počitelj dužine 20 km, Počitelj - Zvirovići (Međugorje) dužine 12 km i Zvirovići - Bijača (južna granica BiH) u dužini od 10 km.

Ove odluke, kojima Federalna vlada potvrđuje strategijsko opredjeljenje za gradnju prometne infrastrukture visoke razine, omogućavaju pribavljanje urbanističko-tehničkih suglasnosti, te izradu elaborata o eksproprijaciji i sam postupak eksproprijacije zemljišta.

Sredstva će biti osigurana sukladno izvorima financiranja utvrđenim odlukama Vlade FBiH i Parlamenta FBiH.

Jubileji

150 godina fiksne mreže u BiH

Odlukom Uprave Društva, donesenom prošle godine, 05. septembar je proglašen za Dan BH Telecoma d.d. Sarajevo

Istanbul. Prva zgrada Pošte sagrađena je 1897. godine, početkom septembra 1993. godine u najtežim uslovima, puštena je u rad međunarod-

Svečana akademija povodom obilježavanja 150. godišnjice fiksne mreže u BiH održana je u rezidenciji "Konak".

Tim povodom svečano je puštena u rad nova usluga za korisnike BH Line i BH Mobile mreže IP Centrex. Riječ je o platformi koja će pretplatnicima omogućiti povezivanje telefonskih i ADSL korisnika u zajedničku grupu.

Kako bi ojačao svoju leadersku poziciju na tržištu i proširio kapacitet usluga, BH Telecom je uspješno implementirao projekat inteligentne multiservisne optičke transportne platforme velikog kapaciteta. Tako je postao prvi operater u državi koji je implementirao DWDM tehnologiju kapaciteta 40 kanala po 10 Gbit/s.

Platforma osigurava najkraće vrijeme implementacije usluga kao i vrijeme otklanjanja eventualnih smetnji. BH Telecom je izgradnjom ove kičme spreman za transformaciju ka mrežama sljedeće generacije (NGN).

Četvrta monografija

Na svečanoj akademiji predstavljena je i monografija pod nazivom "150 godina fiksne mreže u BiH".

- Knjiga je trajni podsjetnik na 1858. godinu, kada je proradila prva telegrafska veza u BiH, veza Sarajevo - Istanbul, čime je Bosna i Hercegovina bila povezana u tadašnju svjetsku telegrafsku mrežu - istakao je Ibrahim Koluder, direktor Izvršne direkcije BH Line BH Telecoma.

Monografija je četvrta knjiga ove vrste u izdanju BH Telecoma. U njoj je dat evolutivni razvoj telekomunikacija, na svjetskom nivou, od njihovog postanka do danas. Recenzenti knjige su prof. dr. Mujo Hebibović i prof. dr. Nediljko Bilić.

Povodom proslave godišnjice Nedžad Rešidbegović, generalni direktor BH Telecoma, rekao je da je još prije 150 godina uspostavljena prva telegrafska linija Sarajevo -

na satelitska veza BiH - Švajcarska (Sarajevo - Bern), uz korištenje međunarodnog koda 387. Veza je uspostavljena 03. septembra, u javni saobraćaj puštena je 05. septembra 1993. godine.

- U sferi telekomunikacija BH Telecom najmanje zaostaje za EU. Od 1995. godine stalnim ulaganjem u telekomunikacijski sektor dostigli smo nivo razvijenih zemalja - kazao je Nail Šećkanović, federalni ministar prometa i komunikacija.

Prema njegovim riječima, od BH Telecoma se čeka da i dalje bude lider na našem tržištu, da svojom mrežom pokrije što više mjesta u BiH. Shodno tome, trebalo bi više poradići na marketingu, za koji treba napraviti poseban program.

"Borac" iz Travnika nastavlja investiranje u razvoj i izvoz

Podrška za prestiž u Evropi

Kreditna sredstva od 2,5 miliona KM će biti iskorištena za instaliranje novih parovoda i parnih postrojenja, te za nabavku najmodernijih proizvodnih linija

Ugovor o kreditiranju vrijedan 2,5 miliona KM ljetos su potpisali Mehmed Čorhodžić, generalni direktor Konfekcije "Borac", Mijo Ban, direktor filijale Hypo Alpe-Adria-Banke u Vitezu, i Karl Gross, glavni tehničar njemačke firme "Creation Gross".

Sredstva će biti iskorištena za instaliranje novih parovoda i parnih postrojenja, te za nabavku najmodernijih proizvodnih linija. Instalirana su parna postrojenja i dopremljena gotovo sva oprema za proizvodnju.

Riječ je o finansijskom aranžmanu na kojem su dugo radili direktor Čorhodžić i njegovi saradnici, te službe razvoja. Nakon njegove realizacije "Borac" bi trebalo da bude među najmodernijim firmama tekstilne industrije u Evropi.

Garant za dobivena sredstva i značajne izvozne poslove u nared-

nim godinama je njemačka firma "Gross", koja je u tamošnjim poslovnim krugovima među vodećim po obimu prodaje i kvaliteta.

Treći partner je Hypo Alpe-Adria-Bank, koja je podržala razvoj bosanskohercegovačke industrije konfekcije, čime je potvrdila svoje opredjeljenje da učestvuje u bitnim stvarima za BiH. Opstanak i razvoj "Borca" na svjetskom tržištu je bitan za zapošljavanje (više od 2.000 radnika), izvoz, te "ravnjanja" spoljnotrgovinskog deficita.

- Svi znamo šta "Borac" znači za Travnik, regiju i državu - kazao je Mijo Ban, direktor Filijale Hypo banke u Vitezu.

Ugovor sa njemačkim "Grossom" "Borcu" obezbjeđuje kontinuiran posao za narednih pet godina. Već na proljeće na pomolu su novi ugovori sa vodećim kompanijama iz oblasti tekstila.

"Borac" i "Gross" su saradivali i prošle godine. Modernizovan je dio proizvodnje sa 200.000 eura. To je, prema riječima direktora Čorhodžića, rezultiralo instaliranjem novih mašina koje zadovoljavaju najviše standarde, kapaciteta između pet i šest hiljada odijela za mjesec.

Osim ulaganja u linije koje proizvode za "Carl Gross", Travničani su modernizirali i linije koje rade za njemačku kompaniju "Hugo Boss", uloživši u taj projekat dodatnih 250.000 eura. Iako je "Borac" u cijelosti izvozno orijentirana kompanija, za sve kupljene mašine platili su carinu i PDV u punom iznosu, što govori o odnosu države prema izvoznima.

Direktor Čorhodžić nedavno je izjavio da ta kompanija ne bi mogla opstati bez izvoza. U BiH mnogi opstanak baziraju na uvozu, što je pogubno i za državu i za privredu.

Na jednoj od rasprava sa Nikolom Špirićem, predsjednikom Vijeća ministara BiH, privrednici su ukazali na potrebu donošenja mjera za smanjenje trgovinskog deficita i ključne pravce djelovanja u ovoj oblasti.

Već tri ili četiri godine imamo manju stopu rasta od realne. Prema procjenama, to je deset posto.

Ona se može dostići isključivo ekspanzijom izvoza o čemu je bilo riječi i prilikom nedavne posjete Avde Rape, dopredsjednika P/GKFBiH, i njegovih saradnika Konfekciji "Borac".

Generalnom direktoru, menadžmentu i uposlenicima odati je priznanje za uspješno vođenje kompanije i dostignute rezultate.

Kako će se dalje odvijati stvari, zavisi od banaka i države. Od prvih se očekuje poboljšanje načina finansiranja izvoza, od drugih smanjenje administrativnih barijera. Tek tada će ne samo veliki, poput "Borca", nego i mali i srednji poduzetnici odlučnije krenuti u proizvodnju za izvoz. Bez njih, kažu stručnjaci, teško je ostvariti bilo koji strateški cilj ekonomskog razvoja.

H. S. A.

Nacrt zakona o reviziji privatizacije državnog kapitala u privrednim društvima i bankama

Vlada Federacije BiH utvrdila je i u parlamentarnu proceduru uputila Nacrt zakona o reviziji privatizacije državnog kapitala u privrednim društvima i bankama.

Revizija će, kako je predviđeno, tretirati i stvari i prava sa pripadajućim kapitalom privrednih društava (privatiziranih i neprivatiziranih) koja nisu pod kontrolom, nisu bila uključena u aktivni podbilans, a nalaze se na teritoriji država nastalih raspadom bivše SFRJ, kao i potraživanja i obaveze prema pravnim licima iz država nastalih raspadom bivše države.

Upravljanje građevinskim otpadom

Vlada FBiH je utvrdila i u parlamentarnu proceduru uputila Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou FBiH. Predloženim izmjenama i dopunama vrši se usklađivanje postojećeg zakona sa, u međuvremenu donesenim, propisima u FBiH, kao i sa prijedlozima proisteklim iz Memoranduma o razumijevanju potpisanog između Vlade FBiH i Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID) o pojednostavljenju procedura odobravanja građenja.

Postojeći zakon se dopunjuje odredbom o "zoning planu", kao detaljnom planskom dokumentu. Uvodi se i idejni plan upravljanja građevinskim otpadom, što do sada nije bilo zakonski uređeno.

Dvije uredbe iz oblasti građenja

Vlada FBiH donijela je dvije uredbe iz oblasti građenja na prijedlog Federalnog ministarstva prostornog uređenja.

Razlog donošenja Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o vrsti, sadržaju, označavanju i čuvanju, kontroli i nostrifikaciji investiciono-

tehničke dokumentacije je u potrebi jasnijeg definiranja pojedinih odredaba, te njihovo usaglašavanje sa Uredbom o uređenju gradilišta, obaveznoj dokumentaciji na gradilištu i sudionicima u građenju.

U skladu sa potrebom usaglašavanja sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH, Vlada je donijela i Uredbu o izmjenama i dopunama Uredbe o tehničkim svojstvima koje građevine moraju zadovoljavati u pogledu sigurnosti, te načinu korištenja i održavanja građevina.

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku FBiH

Vlada Federacije BiH je utvrdila i u parlamentarnu proceduru po skraćenom postupku uputila Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku FBiH, koji predstavlja sastavni dio reforme krivičnog zakonodavstva. Nove izmjene i dopune (kojih je bilo i ranije) imaju za cilj preciziranje određenih rješenja i uvođenje novih koja bi doprinijela pravednijem i efikasnijem krivičnom postupku. U njihovoj izradi, u skladu s obavezom direktne primjene i usaglašavanja sa standardima Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i protokola u velikom obimu korišteni su predmeti iz prakse Evropskog suda za zaštitu ljudskih prava.

Prijedlozi zakona o tržištu vrijednosnih papira, o investicijskim fondovima i o leasingu

Nakon što je obavljena parlamentarna rasprava o nacrtima, Vlada FBiH je, u skladu sa izrečenim sugestijama i prijedlozima, utvrdila prijedloge zakona: o tržištu vrijednosnih papira, o investicijskim fondovima i o leasingu. Donošenje ovih zakona izraz je potrebe da se, zbog sve bržeg razvoja tržišta kapitala i u Bosni i Hercegovini, uvedu savremenija rje-

šenja i neki od odnosa urede na nov način, s tim da se leasing kao relativno novi oblik poslovanja pravno reguliše prvi put.

Prijedlogom zakona o tržištu vrijednosnih papira uređeni su vrijednosni papiri, njihova emisija, poslovi i ovlaštene učesnici na tržištu vrijednosnih papira, berza i drugo uređeno javno tržište, obaveze i ovlaštenja Registra vrijednosnih papira u FBiH, osiguranja i zabrane u vezi poslova s ovim papirima, objavljivanje i izvještavanje, te ovlaštenja Komisije za vrijednosne papire u FBiH.

Pored uslova osnivanja i rada investicijskih fondova i društava za upravljanje, Prijedlogom zakona o investicijskim fondovima regulisana je emisija i prodaja udjela i dionica, otkup udjela, promocija fondova, poslovi koje za fondove obavljaju treće osobe, te nadzor nad radom fondova, društava za upravljanje, banke depozitara i osoba koje obavljaju prodaju udjela i dionica.

Prijedlogom zakona o leasingu definirano je da je to pravni posao u kojem davalac leasinga prenosi pravo posjedovanja i upotrebe predmeta leasinga na korisnika na određeno razdoblje, a zauzvrat se korisnik obvezuje na plaćanje ugovorene leasing naknade. Leasing može biti finansijski, kada postoji opcija kupovine i sticanja vlasništva, odnosno poslovni, kada te opcije ne postoje.

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o statistici

Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o statistici u FBiH, koji je utvrdila Vlada FBiH, odredbe ovog pravnog akta usuglašavaju se s međunarodnim normativima - Pravilnikom rada evropske statistike i Rezolucije o temeljnim načelima službene statistike. Konkretno, izmjene se odnose na članak XXIX. postojećeg Zakona, čime se osiguravaju puna povjerljivost i zaštita informacija koje pružaju davatelji pokazatelja (fizičke i pravne osobe), odnosno propisuje korištenje tih pokazatelja u isključivo statističke svrhe.

Prijedlog izmjena i dopuna Zakona upućen je u parlamentarnu proceduru po skraćenom postupku.

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poticaju razvoja malog gospodarstva

Nakon parlamentarne rasprave o Nacrtu, Vlada FBiH je utvrdila Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poticaju razvoja malog gospodarstva kojim se postojeći zakon usklađuje sa novim Zakonom o prekršajima.

Preciziraju se obaveze koje mora ispunjavati korisnik sredstava u realiziranju mjera razvoja.

Usklađena je i visina novčanih kazni sa predviđenim u Zakonu o prekršajima. Propisane kazne su od 1.000 do 10.000 KM, odnosno 500 do 5.000 KM za prekršaj pravne osobe koja koristi sredstva, ili 500 do 1.500, odnosno 200 do 1.000 KM za prekršaj korisnika sredstava, kad je riječ o fizičkoj osobi.

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privrednim društvima

Vlada FBiH je, u skladu sa iznesenim prijedlozima i sugestijama, utvrdila i u parlamentarnu proceduru uputila Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privrednim društvima.

Prijedlogom zakona, umjesto sadašnjeg - supsidijarnog, uvodi se više oblika povezivanja privrednih društava, s ciljem efikasnijeg upravljanja i povezivanja.

Brisane su odredbe postojećeg zakona, koje se odnose na registar društava, kao i na likvidaciju privrednih društava, pošto je riječ o materiji regulisanoj posebnim zakonima. Na prijedlog istog tijela dopunjena je odredba o dioničkim društvima tako da se ona dijele na otvorena i zatvorena, kako bi se omogućio razvoj tržišta kapitala.

Dio predloženih izmjena i dopuna odnosi se na preziciranje odredbi o funkcioniranju skupštine i organa uprave privrednih društava, s tim što je prihvaćena primjedba iz parla-

mentarne rasprave o nadležnosti za sazivanje skupštine društva, za šta je sada zadužen nadzorni odbor društva.

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim preduzećima

Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim preduzećima na nov način se definiira javno preduzeće što će otkloniti mnoge do sada prisutne nejasnoće u primjeni postojećeg zakona.

Kao osnovni kriterij definisanja

javnog preduzeća uzima se djelatnost, umjesto do sada prisutnih kriterija o broju zaposlenih radnika i učešću državnog kapitala. Pored uvjeta da obavlja djelatnost od javnog društvenog interesa, javno preduzeće mora biti upisano u sudski registar kao privredno društvo. Ili određeno kao javno preduzeće posebnim propisom, s tim što djelatnost od javnog društvenog interesa, kao i do sada, utvrđuju općina, kanton i Federacija, svako u okviru svoje nadležnosti.

Pripremila:
Mira IDRIZOVIĆ

Ukorak s razvijenim zemljama

Utvrđen Nacrt zakona o poljoprivrednim savjetodavnim službama

Kako bi domaća poljoprivreda uhvatila korak s onom u razvijenim zemljama, nužno je uvođenje novih tehnologija, standarda i prakse. To iziskuje visoku razinu znanja, stručnosti i iskustva, što se postiže stalnom obukom poljoprivrednih proizvođača

Ovo je temeljni razlog zbog kojeg se Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva odlučilo ponuditi, a Vlada Federacije BiH utvrditi i Parlamentu FBiH uputiti Nacrt zakona o poljoprivrednim savjetodavnim službama. Rješenja data u ovom zakonu predstavljaju osnove za utemeljenje poljoprivredne savjetodavne službe u FBiH na način kako je to učinjeno u razvijenim europskim zemljama. Kvalificirani i osposobljeni savjetodavci radit će planski po jedinstvenim metodama, a njihov rad i učinak bit će stalno praćeni.

Zakonom se osniva Federalna agencija za poljoprivrednu savjetodavnu službu kao samostalna upravna organizacija u sastavu Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva. Agencija može imati detašmane u kantonima, koji i sami mogu, kao i općine, imati vlastite savjetodavne službe.

Zakon dopušta i privatne savjetodavne službe koje se financiraju iz vlastitih prihoda, koje će biti konkurencija javnoj službi, i obratno, što će poljoprivrednicima omogućiti biranje kvalitetnijeg savjetodavca.

Kako je obrazloženo, jedan od bitnih razloga za donošenje Zakona jeste znatno prisustvo međunarodnih organizacija i institucija koje u obučavanju poljoprivrednika, prijenosu tehnika i znanja i u tehničkoj pomoći imaju veliku, ako ne i najbitniju ulogu u BiH. Naime, Nacrtom zakona predviđeno je stvaranje uvjeta za kvalitetniju provedbu projekata međunarodnih vladinih i nevladinih organizacija u oblasti poljoprivrede.

Sve osobe koje u službama, javnim ili privatnim, rade kao savjetodavci moraju imati certifikat koji se dobije nakon polaganja stručnog ispita. Certifikat vrijedi tri godine, nakon čega treba ponovo polagati ispit. Licencu za rad privatnih savjetodavnih službi daje Federalno ministarstvo.

Proračuni

Unutarnji i vanjski dug FBiH

Ukupan dug Federacije BiH iznosi 4.076,71 milijun konvertibilnih maraka. Od toga, dug po osnovi kredita koje je ugovorila BiH i supsidijarnim sporazumom prenijela na Federaciju BiH predstavlja vanjski dug i iznosi 2.437,13 milijuna KM.

Unutarnji dug Federacije BiH utvrđen Zakonom iznosi 1.639,58 milijuna KM. U toku 2007. godine realizirane su obaveze prema dobavljačima bivšeg Federalnog ministarstva odbrane, plaće i dodaci za Federalno ministarstvo odbrane i za Vojsku Federacije BiH, kao i stara devizna štednja. Ratna potraživanja još uvijek nisu u potpunosti verificirana i krajnji rok jeste 30. 9. 2008. godine.

Po osnovi neisplaćenih naknada dobavljačima bivšeg Federalnog ministarstva odbrane za robe, materijale i

usluge, ukupno izvršeno plaćanje do 30. 6. 2008. godine iznosi 11,41 milijun KM i 1,27 milijuna USD. Usvajanjem izmjenjena i dopuna Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjih obveza stekli su se uvjeti da Federalno ministarstvo financija i u 2008. godini nastavi sa isplata po ovom osnovu. U Proračunu za ovu godinu je predviđeno 5.000.000 KM.

Obveze po osnovi neisplaćenih plaća i dodataka Federalnog ministarstva obrane i Vojske Federacije BiH izmirene su u ukupnom iznosu od 26,12 milijuna KM.

Po osnovi računa stare devizne štednje, procijenjene obveze Federacije BiH iznose 1.150.000.000 KM. Ukupan verificirani iznos stare devizne štednje do 30. 6. 2008. godine za 52.281 vlasnika iznosi 392.593.765 KM. Izmirenje dijela obveza po osnovi verificiranih računa stare devizne štednje vršeno je gotovinskim isplata.

Do kraja lipnja 2008. godine isplaćeno je 43,16 milijuna KM za 50.049 vlasnika računa stare devizne štednje. U Proračunu Federacije BiH za 2008. godinu predviđeno je 45 milijuna KM za izmirenje obveza po osnovi stare devizne štednje.

Općinski, kantonalni i federalni proračun

Za pola godine prikupljeno 407 miliona KM više

Ostvareni prihodi općinskih, kantonalnih i federalnog proračuna od siječnja/januara do lipnja/juna ove godine iznose više od tri milijarde konvertibilnih maraka, što je za 407 milijuna KM ili za 16 posto više nego u istom razdoblju lani i što predstavlja pozitivan trend i stabilan rast

U prvih pola godine 2008. zabilježen je i pozitivan rast u prikupljanju prihoda u fondovima (PIO/MIO), doprinosa za zdravstveno osiguranje i osiguranje od neuposlenosti. Ukupni prihodi po ovom osnovu iznose 1.128,9 milijuna KM i veći su za 194 milijuna KM, odnosno za 21 posto.

Ostali javni prihodi po osnovu vodnih, cestovnih i ostalih naknada bilježe ponovno povećanje u naplati ove vrste prihoda od 16 posto i iznose 64,9 miliona KM.

Ukupno ostvareni prihodi federalnog proračuna, bez prihoda od neizravnih poreza na ime financiranja vanjskog duga i bez sredstava financiranja proračuna iznose 550,2 milijuna KM, što je za 14 posto više nego u istom prethodnom izvještajnom razdoblju. Prihodi po osnovi poreza veći su za osam posto, a neporezni prihodi za 28 posto. Po osnovu neizravnih poreza, Federacija BiH je ostvarila devet posto veće prihode ili 36,2 miliona KM.

U kantonima, zajedno sa općinama i ostalim korisnicima javnih prihoda, ukupno je ostvareno 1.286,8 milijuna KM, što je za 13 posto ili za 147,2 miliona KM više nego prethodne godine. Dobri rezultati u naplati kantonalnih prihoda su odraz, prije svega, daljeg pozitivnog trenda u prikupljanju prihoda od neizravnih poreza koji su u ovom periodu ostvareni u iznosu od 20 posto.

Prihodi vanproračunskih fondova su porasli za 21 posto, odnosno za 194 miliona KM i ostvareni su u ukupnom iznosu od 1,128,9 miliona KM. Od ovog iznosa mirovinski fond je ostvario 112,3 miliona KM više, fond zdravstvenog osiguranja 72 miliona ili 20 posto više i po osnovi doprinosa od nezaposlenosti ostvareno je 9,7 miliona KM ili 20 posto više sredstava nego u prethodnom polugodišnjem periodu.

Najznačajnije prihode u proračunima svih razina vlasti u FBiH predstavljaju prihodi od neizravnih poreza koji iznose 1.266,3 miliona KM. Njihovo povećanje iznosi osam posto. Tako Federacija bilježi devet posto veće ostvarenje, kantoni sedam posto, općine deset posto, a Direkcija cesta osam posto. U odnosu na dinamički plan Uprave za neizravno oporezivanje, prihodi od neizravnih poreza sa Jedinstvenog računa su izvršeni sa tri posto više, a s izravnim uplatama na osnovi zaostalih uplata od neizravnih poreza, ukupno izvršenje je veće za pet posto.

Usvojen dokument okvirnog budžeta za 2009. - 2011.

U skladu sa Zakonom o budžetima u Federaciji BiH, Vlada Federacije BiH je usvojila Dokument okvirnog budžeta za period od 2009. do 2011. godine. On predstavlja preliminarni nacrt budžeta za 2009. godinu i daje predviđanja za 2010. i 2011. godinu.

Njim je definisana finansijska disciplina, alokacija budžetskih sredstava po njihovoj efikasnosti i transparentnost izvještavanja. Dokument okvirnog budžeta je podijeljen u četiri oblasti: srednjoročne makroekonomske pretpostavke i prognoze, srednjoročna fiskalna strategija, struktura potrošnje u javnom sektoru i srednjoročni budžetski prioriteti. Dokument okvirnog budžeta će biti dostupan javnosti na Internet stranici Federalnog ministarstva finansija.

Dokument okvirnog budžeta je jedan od instrumenata projekta za jačanje upravljanja javnim finansijama u FBiH.

Rangiranje

Po uslovima za poslovanje BiH je na 119. mjestu

Prema Izvještaju o poslovanju za 2009. godinu (Doing Business 2009), BiH se nalazi na 119. mjestu liste koja pokazuje lakoću i jednostavnost poslovanja u 181 zemlji

U izvještaju, koji su pripremile Svjetska banka i Međunarodna finansijska korporacija, navodi se da je ove godine proveden rekordan broj reformi na poboljšanju poslovnog okruženja u svijetu. Najbolji reformatori su Azerbejdžan, Albanija, Kirgijska Republika, Bjelorusija, Senegal, Burkina Faso, Botsvana, Kolumbija, Dominikanska Republika i Egipat.

- BiH je prošle godine bila na 117. mjestu, ali to statistički nije najrelevantnije, zbog toga što je došlo do određene promjene metodologije, a i na listu su dodate nove zemlje - pojasnio je Marco Mantovanelli, šef Ureda Svjetske banke u BiH.

Prema njegovim riječima, problem se pojavljuje kada se uporedi situacija u BiH i drugim zemljama regiona.

- Na primjer, Albanija je prošle godine bila na 135. mjestu, ove je na 86. što je dokaz da se tokom godine može napredovati na ovoj listi ako se primijene prave reforme.

Ključna poruka ovogodišnjeg izvještaja jeste da je došlo do određenog napretka u BiH, da se domaće vlasti fokusiraju na poslovnu klimu, ali da ostale zemlje u regiji napreduju brže, precizirao je.

Dugoročno, ovo može uticati na kapacitet BiH za privlačenje investicija.

Izvještaj bilježi da je BiH ostvarila napredak u četiri od deset indikatora: zatvaranje preduzeća, dobijanje građevinskih dozvola, izvršenje ugovora i registracija imovine.

Kada je riječ o zemljama koje se nalaze u neposrednom okruženju BiH, Mađarska zauzima 41. mjesto, Rumunija 47., Bugarska 49., BJR Makedonija 71., Albanija 86., Crna Gora 90., Srbija 91., dok je Hrvatska na 106.

mjestu. Rangiranje se zasniva na deset pokazatelja iz oblasti poslovne regulative koji prate vrijeme i troškove ispunjenja administrativnih zahtjeva prilikom pokretanja poslovanja, rada, trgovanja, oporezivanja i zatvaranja preduzeća.

Ovo rangiranje ne reflektuje oblasti makroekonomske politike, kvaliteta infrastrukture, promjenljivosti deviznog kursa, percepcije investitora ili stope kriminala. Izvještaj o poslovanju za 2009. godinu zasniva se na naporima više od 6.700 stručnjaka, poslovnih konsultanata, pravnika, računovođa, vladinih službenika i naučnika širom svijeta, koji pružaju metodološku podršku i analizu.

Svjetska banka i Vlada FBiH

Reforme za bolji poslovni ambijent

Novi Izvještaj Svjetske banke o poslovanju u BiH za 2009., samo na prvi pogled, odslikava nepovoljan položaj u odnosu na prošlu godinu i zemlje u okruženju. Iz Kabineta premijera Federacije BiH saopšteno je da nisu obuhvaćene mjere koje su poduzete od maja 2008. godine, koje će imati efekta na rejting BiH. Činjenica je da su zemlje u okruženju u prošloj godini činile puno na unapređenju poslovnog ambijenta. Kod nas su pokrenute značajne reforme koje treba da doprinesu njegovom poboljšanju. Da su te mjere uzete u obzir i u ovom izvještaju, položaj BiH bio bi znatno bolji.

U slijedećoj godini, zahvaljujući, uz ostalo, započetoj „giljotini propisa“, može se očekivati da BiH bude pomenuta kao jedan od vodećih reformatora. Vlada Federacije BiH, zajedno sa Svjetskom bankom, radi na ubrzanju reformi koje treba da poboljšaju poslovno okruženje u cilju postizanja ekonomskog razvoja i zapošljavanja.

Ovo nisu kratkoročna rješenja, te Vlada FBiH očekuje da Svjetska banka prenese iskustva drugih zemalja koje su brže napredovale u poboljšanju poslovnog okruženja. Vlada predano radi na provođenju takvih mjera, kaže se u saopćenju.

Najveći priliv direktnih stranih ulaganja

Prema kompletiranim statističkim podacima Centralne banke Bosne i Hercegovine, u prošloj godini zabilježen je najveći priliv direktnih stranih ulaganja od 3,02 milijarde KM, što je gotovo jednako zbirnom iznosu investicija u prethodne tri godine.

Ovako naglašen priliv investicija uzrokovan je realizacijom velikih privatizacijskih ugovora za prodaju telekom operatera i naftne industrije u Republici Srpskoj. U poređenju sa drugim zemljama, prošlogodišnji priliv u iznosu od 14 posto bruto društvenog proizvoda (BDP) na nivou je uspješnih tranzicijskih zemalja.

Glavnina investicija tokom 2007. došla je iz Srbije (45 posto), Austrije (23 posto), Rusije (11 posto) i Hrvatske i Slovenije po pet posto.

Poslije ovako velikog priliva, ukupno stanje direktnih investicija na kraju 2007. se povećalo na 9,01 milijardu KM i u odnosu na 2006. je veće za čak 49 posto.

U strukturi svih dosadašnjih stranih ulaganja i dalje dominira finansijsko posredovanje (bankarski sektor) sa 38 posto, značajan dio se odnosi na telekomunikacije (16 posto), trgovinu (sedam posto), proizvodnju pića i hrane (šest posto), bazne metale (pet posto).

Statistički podaci koje je objavila CBBH prikupljeni su i obrađeni prema međunarodnim statističkim standardima. Objavljivanje novih podataka uključuje revidirane podatke za prethodne dvije godine.

Luku vodi Gradska uprava, sukladno provedenom programu privatizacije, koji je bitno povećao produktivnost luke. Pažnju zaslužuje poslovanje i rukovanje kontejnerima, budući da je luka u Itajaiu druga po veličini u Brazilu. Od premještanja samo 26.000 intermodalnih kontejnera 1990. godine, luka je dostigla brojku od 681.852 kontejnera 2007., te se nalazi među 120 najvećih luka na svijetu po upravljanju kontejnerima.

Kreditni u BiH u brojkama

- 11,5 milijardi KM kredita odobrile su banke 2007.
- 15,9 milijardi KM vrijednost je kredita pravnim osobama u prošloj godini
- 5,6 milijardi KM kredita lani je odobreno građanima
- za 93 posto smanjena je profitabilnost banaka u prva tri mjeseca ove godine u odnosu na isto razdoblje prošle godine
- 212,7 miliona KM ukupni su prihodi od kamata za prva tri mjeseca ove godine
- 122 posto prosječni je rast kamatonosne aktive u prvom kvartalu
- 23 posto je prosječni rast kreditnih plasmana
- 93,8 miliona KM vrijednost je kamatnih rashoda, takođe, u prvom kvartalu.

Sarajevska berza

Novi način trgovanja za veći promet

U saradnji sa Registrom vrijednosnih papira FBiH, Sarajevska berza uvodi novi način trgovanja. To bi, prema očekivanjima čelnika berze, trebalo doprinijeti da dnevni promet budu veći od dosadašnjih.

Riječ je o trgovini unutar settlement ciklusa, koji obuhvata period od dana trgovine na berzi do dana upisa u registar. Takvog načina trgovanja do sada nije bilo.

Novi sistem će, za razliku od dosadašnje prakse, omogućiti trgovanje vrijednosnim papirima više puta u toku jednog dana, ali, isto tako, i trgovinu dionicama koje su stečene prethodnog dana, dok se u intraday trgovini transakcije vrše papirima kupljenim samo u toku jednog dana.

Uvođenjem novog sistema, pojavit će se pozitivni efekti na tržištu, povećat će se likvidnost vrijednosnih papira, a samim tim i promet na berzi.

Ovaj sistem trebao bi privući i nove domaće i strane investitore.

U toke su i pripreme za povećanje efikasnosti trgovine na Sarajevskoj berzi u dijelu u kojem doprinosi sistem poravnanja vrijednosnih papira.

Najesen će se mnogo raditi na razvijanju pravnog okvira za funkcionisanje intraday sistema. Registar će dalje liberalizirati kontrolu zaključenih poslova, kako bi povećao efikasnost trgovine na Sarajevskoj berzi.

Inflacija u avgustu 0,1 odsto

Cijene proizvoda i usluga koji se koriste za ličnu potrošnju u BiH, mjerne indeksom potrošačkih cijena, u avgustu, u odnosu na juli, u prosjeku, su više za 0,1 odsto.

Posmatrano po odjeljcima prema namjeni potrošnje u odnosu na mjesec ranije, najviše su porasle cijene stanovanja, vode, električne energije, plina i drugih energenata (2,4 odsto), komunikacija (0,7 odsto), namještaja, kućanskih uređaja i redovnog održavanja kuće (0,6 odsto), alkoholnih pića i duhana (0,3 odsto), restorana i hotela (0,3 odsto), ostalih dobara i usluga (0,3 odsto) i zdravstva (0,2 odsto).

U odjeljku stanovanja, vode, električne energije, plina i drugih energenata evidentiran je rast cijena stanarina za 2,3 odsto i čvrstih goriva za 6,8 odsto.

U okviru odjeljka komunikacija rast cijena je uzrokovan porastom cijena mjesečne pretplate za fiksni telefon od 4,5 odsto.

U avgustu u odnosu na juli došlo je do sniženja cijena u odjeljcima prevoza za 1,1 odsto, hrane i bezalkoholnih pića za 0,4 odsto i odjeće i obuće za 0,3 odsto.

Istovremeno, u odjeljku prevoza pad cijena je uzrokovan sniženjima cijena goriva i maziva za 2,1 odsto, dok je u odjeljku hrane i bezalkoholnih pića došlo do sniženja cijena određenih vrsta voća za sedam odsto i povrća za 5,6 odsto.

U ostalim odjeljcima nisu zabilježene promjene cijena.

Robni promet sa inostranstvom 1,9 milijardi KM

BiH je u avgustu ove godine ostvarila ukupan robni promet sa inostranstvom u vrijednosti od 1,9 milijardi KM, izjavio je Zdenko Milinović, direktor Agencije za statistiku BiH.

Prema njegovim riječima, od ovog iznosa na izvoz se odnosi 547,1 milion KM ili 28,4 odsto, na uvoz 1,4 milijarde KM ili 71,6 odsto.

U okviru ukupno ostvarenog vanjskotrgovinskog prometa BiH u avgustu, pokrivenost uvoza izvozom iznosila je 39,6 odsto.

- Od januara do avgusta ostvaren je izvoz u vrijednosti 4,5 milijardi KM, što je za 16,7 odsto više u odnosu na isti period prošle godine, dok je u ovom periodu ostvaren uvoz vrijedan 10,8 milijardi KM, što je za 21,8 odsto više u odnosu na isti period lani - naveo je Milinović.

U posmatranom periodu, pokrivenost uvoza izvozom iznosila je 41,7 odsto.

U prvih osam mjeseci BiH je u robnom prometu sa inostranstvom ostvarila ukupan trgovinski deficit u vrijednosti od 6,3 milijarde KM.

U ovom periodu najveće učešće u izvozu ostvareno je u prerađivačkoj industriji, u vrijednosti 4,1 milijardu KM, što čini 91,2 odsto od ukupnog izvoza. Najveće učešće u uvozu ostvareno je, takođe, u prerađivačkoj industriji, ukupne vrijednosti od 9,8 milijardi KM, što iznosi 90,5 odsto od ukupnog uvoza.

Najviše se izvozilo u Hrvatsku

U avgustu ove godine najviše smo izvezili u Hrvatsku, u vrijednosti 94,9 miliona KM, što čini 17,3 odsto od ukupno ostvarenog izvoza. Od susjednih zemalja značajan izvoz u istom periodu ostvaren je u Srbiju 71,5 miliona KM ili 13,1 odsto od ukupnog izvoza.

Posmatrano prema regionalnim grupacijama, najviše se izvozilo u Evropsku uniju, 282,3 miliona KM, odnosno 51,6 odsto od ukupno ostvarenog izvoza.

U okviru zemalja EU, najviše se izvozilo u Njemačku, 79 miliona KM ili 14,4 odsto od ukupno ostvarenog izvoza.

U prvih osam mjeseci ove najviše

se izvozilo u Hrvatsku, 771,1 milion KM, što je 17 odsto od ukupno ostvarenog izvoza.

Istovremeno, u avgustu se najviše uvezilo iz Hrvatske u vrijednosti od 286,1 milion KM, što je 20,7 odsto od ukupno ostvarenog uvoza. Od susjednih zemalja, značajan uvoz u istom periodu ostvaren je iz Srbije, 153,8 miliona KM, što je 11,1 odsto od ukupnog uvoza.

Posmatrano prema regionalnim grupacijama, najviše se uvezilo iz EU, 634,1 milion KM ili 45,9 odsto od ukupnog uvoza.

Prema glavnim trgovinskim partnerima BiH, uočljivo je da je najveći porast izvoza za januar - avgust u odnosu na isti period prethodne godine ostvaren kod izvoza u Srbiju i Crnu Goru i iznosi 37,2 odsto, Njemačku 21,5 odsto, Italiju 9,4 odsto, Sloveniju 4,6 odsto i Hrvatsku 3,3 odsto.

U posmatranom periodu najveći porast uvoza zabilježen je kod uvoza roba iz Srbije i Crne Gore 25 odsto, Njemačke 19,1 odsto, Hrvatske 26,1 odsto, Italije 15 odsto i Slovenije 8,7 odsto.

Anketa o radnoj snazi

Stopa nezaposlenosti 23,4 odsto

Prema preliminarnim podacima Ankete o radnoj snazi 2008., stopa nezaposlenosti za ovu godinu iznosi 23,4 odsto, a najviša je među osobama starosti od 15 do 24 godine i iznosi 47,5 odsto, podaci su Agencije za statistiku BiH.

Radnu snagu činile su 1.162.273 osobe, a broj neaktivnih osoba je 1.486.345.

Anketa je rađena u skladu sa standardima Međunarodne organizacije rada (ILO) i statističke agencije Eurostat.

Provedena je na uzorku od 10.509 domaćinstava, od kojih u Federaciji BiH 6.066, u Republici Srpskoj 3.443 i u Brčko Distriktu BiH 1.000 domaćinstava.

Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda niži za 0,5 odsto

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda u avgustu niži je za 0,5 odsto u odnosu na prethodni mjesec * Posmatrano prema glavnim industrijskim grupacijama, indeks cijena netrajnih proizvoda za široku potrošnju viši je za 0,5 odsto, a trajnih proizvoda za široku potrošnju za 0,1 odsto

Pad indeksa cijena je registriran kod intermedijarnih proizvoda, osim energije, za 1,7 odsto, energije za 0,3 odsto, te kapitalnih proizvoda za 0,2 odsto. U grupaciji neraspoređeno indeks cijena se nije mijenjao u ovom mjesecu.

Posmatrano prema područjima klasifikacije djelatnosti, indeks cijena je niži u području rudarstva i prerađivačke industrije za 0,7 odsto.

U području snabdijevanja električnom energijom, gasom i vodom indeks cijena se nije mijenjao u ovom mjesecu.

Posmatrano po odjeljcima, rast indeksa cijena je registriran kod proizvodnje električnih mašina i aparata za 1,2 odsto, proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda za 1,1 odsto, prerade drveta i proizvodnje proizvoda od drveta, osim namještaja, i proizvodnje mašina i uređaja za 0,2 odsto, proizvodnje hrane i pića, proizvodnje celuloze, papira i proizvoda od papira i proizvodnje namještaja za 0,1 odsto.

Pad indeksa cijena je registriran kod proizvodnje metala za 3,7 odsto, proizvodnje proizvoda od metala, osim mašina i opreme za 3,2 odsto, proizvodnje motornih vozila, prikolica i poluprikolica za 2,3 odsto, proizvodnje koksa, naftnih derivata i nuklearnog goriva za dva odsto, proizvodnje proizvoda od gume i plastike za 1,3 odsto, te vađenja uglja i treseta za 0,9 odsto.

U ostalim odjeljcima indeksi cijena se nisu mijenjali u ovom mjesecu.

Ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda u avgustu 2008. viši je za 7,7 odsto u odnosu na prosječan indeks iz 2007., za 4,6 odsto u odnosu na decembar 2007., a u odnosu na isti mjesec prethodne godine za 9,8 odsto.

Za osam mjeseci ove u odnosu na isti period prethodne godine indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda je viši za 7,4 odsto.

Industrijska proizvodnja veća za 36,8 odsto

Industrijska proizvodnja u Federaciji BiH u avgustu 2008. godine, u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz 2005. godine, veća je za 36,8 odsto, a u odnosu na proizvodnju iz istog mjeseca prošle godine veća je za 5,2 odsto, dok je u odnosu na juli ove godine manja za 1,8 odsto.

Posmatrano po glavnim industrijskim grupacijama industrijskih proizvoda, u periodu januar - avgust 2008. godine, u odnosu na isti period 2007., proizvodnja bilježi povećanje energije za osam odsto, kapitalnih proizvoda za 13,8 odsto, netrajnih proizvoda za široku potrošnju za 10,4 odsto, intermedijarnih proizvoda, osim energije, 0,3 odsto, dok je zabilježeno smanjenje trajnih proizvoda za široku potrošnju za 13,9 odsto.

Indeks potrošačkih cijena manji za 0,04 odsto

Ukupan indeks potrošačkih cijena u Federaciji BiH u avgustu je manji za 0,04 odsto u odnosu na prethodni mjesec.

Posmatrano po odjeljcima COICOP klasifikacije (Classification of Individual Consumption by Purpose), rast cijena registriran je u odjeljku "stanovanje, voda, električna energija plin i drugi energenti" za 1,86 odsto, "komunikacije" za 1,57 odsto, "ostala dobra i usluge" za 0,36 odsto, "restorani i hoteli" za 0,34 odsto, "obrazovanje" za 0,22 odsto, "zdravstvo" za 0,20 odsto, "namještaj, kućanski uređaji i redovno održavanje kuće" za 0,19 odsto, "alkoholna pića i duhan" za 0,12 odsto i u odjeljku "rekreacija i kultura" za 0,07 odsto.

U odjeljku "prevoz" cijene su niže za 1,29 odsto, "hrana i bezalkoholna pića" za 0,44 odsto i u odjeljku "odjeća i obuća" za 0,16 odsto.

Ukupan indeks potrošačkih cijena je viši za 9,59 odsto u odnosu na isti mjesec prethodne godine, a u odnosu na decembar 2007. za 4,43 odsto.

Za posljednjih 12, u odnosu na prethodnih dvanaest mjeseci, ukupan indeks potrošačkih cijena je viši za 6,77 odsto.

Open days 2008.

Evropska sedmica regija i gradova

Evropska sedmica regija i gradova održava se od 06. do 09. oktobra u Briselu. Riječ je o najvećem godišnjem događanju u području regionalne politike Evropske unije, koje nastoji približiti javne i privatne partnere i uključiti ih u regionalnu politiku. Cilj je informirati sudionike o praktičnim izvorima finansiranja, te približiti poslovne ulagače i donosioce odluka na lokalnom i regionalnom nivou. Sastoji se od 143 seminara koji obrađuju četiri glavne teme: inovacije u regijama, promovisanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija; održivi razvoj, regionalni odgovori na klimatske promjene; saradnja i networking, razmjena primjera najbolje prakse s područja regionalnog razvoja, te budućnost evropske kohezijske politike.

Otvoreni dani će uključivati oko 850 govornika iz 41 zemlje, uključujući i 27 država članica EU i Bosnu i Hercegovinu, Hrvatsku, Island, Norvešku, Švicarsku, Tursku, SAD i Rusiju. Ova manifestacija predstavlja raznolikost regionalnih, nacionalnih i evropskih institucija, javnih i privatnih preduzeća, koji su uključeni u regionalne politike i urbani razvoj: 39 odsto predstavlja nacionalne, regionalne ili lokalne vlasti, 18 odsto evropske institucije, 20 odsto dolazi iz privatnih firmi, banaka i dr.

Ostali dolaze iz međunarodnih organizacija, organizacija civilnog društva i univerziteta.

Među zemljama sa najviše govornika zastupljene su Francuska (62), Italija (55), Velika Britanija (53) i Njemačka (47).

Članovi Evropskog parlamenta ili nacionalni / regionalni ministri ili gradonačelnici su 53 govornika. Više od 150 zvaničnika dolazi iz evropskih institucija, većina njih predstavlja različite direktorate Evropske komisije.

BiH - EU

Za 46 projekata oko 50 miliona eura

Tri finansijska sporazuma koja će BiH omogućiti korištenje oko 50 miliona eura nepovratnih sredstava pretprijetne pomoći Evropske unije potpisali su Dragan Vrankić, zamjenik predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH i ministar finansija i trezora, i Marc Vanbrabant, prvi savjetnik Delegacije Evropske komisije u BiH. Sredstva su namijenjena za tranziciju i izgradnju institucija, te prekograničnu saradnju.

Potpisani Sporazum o finansiranju između BiH i EC za prvu IPA komponentu vrijedan je 49.736.394 eura. Njime će biti finansirano 46 projekata u oblasti tranzicije i izgradnje institucija.

Druga dva finansijska sporazuma odnose se na programe prekogranične saradnje između BiH i Srbije u vrijednosti od 700.000 eura, te između BiH i Hrvatske u vrijednosti od milion eura.

Sva tri potpisana sporazuma odnose se na 2007. godinu, a EC je kroz IPA programe alocirala 440 miliona eura od 2007. do 2011. godine za pet komponenti. Pristup sredstvima za preostale tri komponente, regionalni razvoj, razvoj ljudskih resursa i ruralni razvoj, BiH će imati kada dobije status zemlje kandidata.

Do 2011. godine BiH ima oko 400 miliona eura nepovratnih sredstava. Cilj koji trebamo ostvariti u naredne dvije godine jeste postići status zemlje kandidatkinje za članstvo u EU. Finansijski sporazumi koji su potpisani pripremaju BiH upravo za to. Finansiranje je posebno usmjereno na izgradnju institucija i prekograničnu saradnju.

Ribarstvo

Uskoro izvoz ribe u EU

Prve tone ribe iz BiH mogle bi se naći na tržištu Evropske unije narednih mjeseci, nakon što potencijalne izvoznice ispune tehničke uslove, potvrđeno je u Norfishu iz Blagaja i banjalučkom Tropic ribarstvu, najozbiljnijim kandidatima za izvoz ribe. Uvrštenjem na tzv. Bijelu listu, BiH je u martu dobila dozvolu iz Bruxellesa za izvoz ribe.

Da bi krenuo izvoz, potrebno je da kompanije ispune sve tehničke uslove koje traži Ured za veterinarstvo BiH. Norfish će u narednih nekoliko dana ukloniti nedostatke koje je uočio Ured za veterinarstvo, nakon čega se može nadati početku izvoza. Prije toga, neophodno je da Ured obavijesti Bruxelles da je Norfish kandidat za izvoz, a potom i da ovoj kompaniji bude dodijeljen izvoznički broj.

Blagajska bi kompanija za dvije godine, koliko traje turnus, trebala dostići puni kapacitet od 1.500 tona ribe godišnje, od čega će većinu izvoziti. Zbog nepostojanja izvoza, trenutno rade sa samo 30 posto kapaciteta.

Pripremila: Mira IDRIZOVIĆ

6. međunarodni
ekološki sajam
6th International
Ecology Fair

Bihać, Gradska otoka
Bosna i Hercegovina
11-14/09/2008

Sajamske manifestacije

Održan šesti EKOBIS

Od 11. do 14. septembra u Bihaću je održan 6. međunarodni ekološki sajam - EKOBIS. To je ciljana selektivna priredba odabranih sadržaja koja prati ekološke trendove u oblasti turizma, ekologije i proizvodnje zdrave hrane. Sajam je organizirala Privredna komora USK, u saradnji sa Općinom Bihać, Vladom USK i Vladom FBiH, Vanjskotrgovinskom komorom BiH i Privrednom/Gospodarskom komorom FBiH, te Razvojnomo bankom BiH. Svoje proizvode izložilo je 250 izlagača iz BiH i inostranstva (deset zemalja učesnica), ovogodišnja regija partner bila je Karlovačka županija.

- Za 20-tak procenata Sajam je veći u odnosu na prošlu godinu - naglasio je Ismet Pašalić, predsjednik Privredne komore USK.

Prema riječima Šemsudina Dedića, premijera USK, organiziranjem EKOBIS-a, kantonalna Vlada očekuje uspostavljanje bolje saradnje sa regijama iz zemalja EU, te potencijalnim partnerima. I ove godine, kao i prethodnih, EKOBIS se potvrdio kao mjesto za brojne i sadržajne poslovne kontakte, prilika da se izmijene iskustva, razgledaju najnovija dostignuća u proizvodnji i tehnologijama, spoznaju naučni trendovi, te susretu proizvođači i prerađivači sa trgovcima i potrošačima. Održano je četrdesetak pratećih manifestacija. Potpisan je i Sporazum o saradnji gradova Bihaća i Nađkanjiže u Mađarskoj uz prisustvo brojnih zvaničnika iz Bihaća i Mađarske.

N. Š. M.

U Gradačcu

Dodijeljena priznanja za afirmaciju "Sajma šljive"

Na kraju 35. jubilarnog Sajma šljive u Gradačcu dodijeljena su posebna priznanja izlagačima za afirmaciju ove sajamske manifestacije.

Dobitnici priznanja Gradačackog sajma su Bihaćka pivovara d.d. Bihać, DMK Danojević iz Banje Luke, Deza - GTZ projekat Gradačac, ITC iz Zenice, Iverak Valjevo, Klas Sarajevo, Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo, Mapex Maglaj, Novoprom iz Modriče, Majevica - Corni flips Srebrenik, Privredna

komora Tuzlanskog kantona Tuzla, Remelin Gradačac, Turistička zajednica TK Tuzla, Vegafruit Mala Brijesnica, Zadružni savez BiH Sarajevo, Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Posavskog kantona, RTV FBiH Sarajevo.

Za podršku u organizaciji Sajma priznanja su dobili Nedžad Branković, premijer FBiH, Enes Mujić, premijer Vlade Tuzlanskog kantona, Damir Ljubić i Amir Hasić ministri poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva u vladama FBiH i Tuzlanskog kantona, te Boris Mesarić, predsjednik Uprave "Petrokemije" iz Kutine, koja obilježava 40 godina postojanja i učesnik je svih 35 sajmovu u Gradačcu.

Posljednjeg dana ove sajamske smotre, u organizaciji Centra za razvoj i podršku Tuzla, održana je prezentacija "Isplativi solarni sistemi za zagrijavanje vode".